

Ympäristövaliokunta

Ympäristövaliokunta tiistai 18.03.2025 klo 10.00 / HE 7/2025 vp / Lausuntopyyntö

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi asuntosäästöjärjestelmästä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 7/2025 vp)

*Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi
asuntosäästöjärjestelmästä sekä siihen liittyviksi laeiksi. Kunnioittavasti SYL lausuu seuraavaa.*

Yleistä

SYL pitää hyvänä, että asuntosäästöjärjestelmää uudistetaan tavoitteena ymmärrettävämpi ja selkeämpi järjestelmä. On perusteltua tukea ensiasunnon ostajia ja kannustaa nuoria pitkäaikaiseen säästämiseen, jotta nuorilla, taustasta riippumatta, on mahdollisuus omaan asuntoon.

SYL kannattaa valtaosaa ehdotetuista muutoksista asuntosäästöjärjestelmään. Tarpeellista olisi kuitenkin toteuttaa voimakkaampiakin toimia, jotta ensiasunnon ostaminen pysyisi tulevaisuudessakin mahdollisena ja nykyistä helpompaa tulevillekin opiskelijasukupolville. **SYL katsoo, että Orpon hallituksen toimet kokonaisuudessaan ovat heikentäneet opiskelijoiden mahdollisuutta säästää ensiasuntoaan varten.** Ensiasunnon ostajien varainsiirtoveron poisto, opiskelijoiden toimeentulon leikkaukset ja opintotuen lainapainotteisuuden kasvattaminen ovat moninkertaisesti raskaampia asunnon hankkimista vaikeuttavia toimia, kuin mitä esitetyillä asuntosäästöjärjestelmän uudistuksilla voidaan sitä edes teoreettisesti helpottaa.

SYL haluaa korostaa, että opiskelijan toimeentuloon on kohdistunut nykyisellä vaalikaudella ennennäkemättömät leikkaukset. Tämä tekee opiskelijoiden toimeentulosta entistäkin epävarmempaa ja vaihtelevaa, mikä haastaa opiskelijoiden mahdollisuutta säästää ensiasuntoa varten. Tästä syystä SYL pitää tärkeänä, että ASP-säästäminen on opiskelijoiden kannalta mahdollisimman joustavaa.

Esitetyt muutokset

1. **SYL ei kannata vaaditun asuntosäästämisen vähimmäisajan laskemista kuukausina vuosineljänneksen sijaan.** Opiskelijan tulot vaihtelevat radikaalisti kuukaudesta riippuen, eikä

opiskelijalla ole välttämättä joka kuukausi mahdollisuutta laittaa toivottua kuukausittaista säästösummaa tai edes vaadittua 50 euron vähimmäistalletusta säästöön. Sen sijaan neljännesvuosittainen säästörytmi on joustavampi. Se sallii esimerkiksi heinä-syyskuun kattavan vuosineljänneksen säästösuorituksen tallettamisen kokonaisuudessaan elokuussa, jolloin syksyn opintolainaa tulee nostettavaksi. Myös työtilanne voi vaihdella kuukausittain, minkä vuoksi kuukauteen sidottu säästö määrä voi olla vaikea täyttää säännöllisesti.

2. **SYL esittää, että asuntosäästötalletukselle suoritettavaa lisäkoron kestoa lisätään nykyisestä enintään viidestä vuodesta** tai vaihtoehtoisesti säästäjällä tulisi olla mahdollisuus valita ajankohta, jolta lisäkorkoa säästöille kertyy. Opiskelijan tulot ovat usein pienet ja suurien summien säästäminen on haastavaa ja voi kestää pitkäänkin. Tällöin ASP-säästäminen ei ole välttämättä kannattavaa, kun pienten tulojen takia opiskelija ei pysty säästämään, jolloin myös talletukselle kerääntyvä korko jää suhteessa pieneksi. Säästämisen aloittaminen tulisi kuitenkin olla kannattavaa jo mahdollisimman nuorena ja pidempi lisäkoron maksuaika kannustaisi tähän. SYL pitää hyvänä, että talletuksille maksettava lisäkorko maksettaisiin kaupanteon yhteydessä, jotta lainansaaja pystyy hyödyntämään sitä jo asunnon rahoittamiseen.
3. **SYL näkee, että asuntosäästöjärjestelmästä myönnettyjen lainojen omarahoituksen osuuden maltillinen laskeminen nykyisestä 10 prosentista helpottaisi ensiasunnon ostamista** varsinkin kasvuseuduilla, jossa asuntojen hinnat ovat korkeat ja 10 prosentin omarahoitusosuus nousee suureksi. SYL ymmärtää vaaditun omarahoitusosuuden pitämistä 10 prosentissa ja sen vaikutukset säästämiseen kannustamisessa, ensiasunnonostajan velanhoitorasituksen vähentämisessä ja korkoriskin vähentämisessä. SYL kuitenkin huomauttaa, että 10 prosentin osuus on kuitenkin isoissa kaupungeissa suuri ja vaatii pitkäaikaista säästämistä, jotta ensiasunnonostaja pystyy ostamaan tarpeenmukaisen asunnon.
4. **SYL pitää kannatettavana, että laina-aikana myönnettävien lyhennysvapaiden kestoa lisätään neljään vuoteen.** Omistusasunnon laina-aika on usein pitkä ja lainansaajan taloudellinen tilanne hyvin todennäköisesti vaihtelee sen aikana esimerkiksi opiskelun aloittamisen takia. Mahdollisuus nykyistä laajemmin lyhennysvapaisiin lisää lainan joustavuutta eri elämäntilanteissa.
5. **SYL pitää kannatettavana, että asuntosäästöjärjestelmästä myönnettyjen laina-aikojen enimmäispituuteen liittyvää sääntelyä joustavoitetaan niin, että enimmäisaikaa sovelletaan vain lainanottohetkellä.** Tämä antaa asunnonostajalle joustoa valita itselleen sopiva lainan lyhennysmuoto kuten tasaerälyhennys. SYL pitäisi kuitenkin tarpeellisenä sitä, että asuntosäästöjärjestelmästä myönnettyjen lainojen laina-aikojen enimmäispituutta pidennettäisiin nykyisestä 25 vuodesta 30 vuoteen, kuten muissakin asuntolainoissa.
6. **SYL kannattaa asuntosäästöjärjestelmän mukaisen ensiasunnon ostamisen yläikärajan poistoa hyvänä toimena.** Kun nuorten aikuisten taloudellinen tilanne on epävarma, työuralla eteneminen epävarmaa ja opintolainataakka kasvamassa, yhä useampi saattaa päätyä ostamaan ensiasuntonsa entistä myöhemmin. Tätä taustaa vasten yläikärajan poisto on perusteltua.

Opiskelijoiden velkaantumisen vaikutukset

SYL huomauttaa, että omistusasunto on monelle entistä kaukaisempi haave opiskelijoiden toimeentulon muuttuessa entistäkin lainapainotteisemmaksi. Viimeisten kymmenen vuoden aikana opintolainakanta on yli kolminkertaistunut ja noussut yli kuuden miljardin. Vuonna 2023 valmistuneella maisterilla oli opintolainaa noin 23 800 euroa eli opiskelijakohtaiset lainamäärät ovat yli kolminkertaistuneet.

SYL näkee, että opintolainojen lainamäärät tulevat kasvamaan entisestään, sillä Orpon hallituksen päätösten seurauksesta opiskelijan toimeentuloa muutetaan entistäkin lainapainotteisempaan suuntaan: opintolainan valtiontakausta on jo tällä vaalikaudella nostettu 850 euroon ja opiskelijoiden siirto opintotuen asumislisän piiriin leikkaa opiskelijan rahamääräisistä tuista. Nähtävissä on, että lähivuosina lainamäärät nousevat nopeasti kohti 30 000 euroa.

Esityksessä nostetaan esille, että ASP-tilejä suljetaan enemmän kuin ASP-lainoja nostetaan ja näiden eron kasvusta. SYL haluaa huomauttaa, että opiskelijoiden toimeentuloon kohdistuvat ennennäkemättömät leikkauksien seurauksesta moni voi joutua purkamaan ASP-tilinsä heikon toimeentulonsa vuoksi. Myös opiskelijoiden siirto opintotuen asumislisälle tulee haastamaan ASP-säästämistä, sillä asumisen tukea ei saa opintojen ulkopuolisilta kuukausilta. Mikäli opiskelija ei saa kesätöitä, ainoa mahdollinen etuus on perustoimeentulotuki. Tuki on kuitenkin viimesijaisin tuki ja sitä saadakseen opiskelijan on nostettava kaikki laina sekä käytettävä kaikki säästönsä.

SYL pitää todennäköisenä, että lainapainotteisessa opintotukijärjestelmässä opiskelijoiden sosiaalinen ja taloudellinen eriytyminen tulee voimistumaan, kun hyvin pärjäävät opiskelijat pystyvät välttämään lainaan turvautumista, kun muilla lainamäärät kasvavat. Vastavalmistuneiden kasvava lainataakka tarkoittaa, että nuorten aikuisten taloudellinen asema on pitkään entistä heikompi opintolainan korkojen ja lyhennysten vuoksi. Pidemmällä aikavälillä opiskelijoiden eriytymisellä ja velkaantumisella tulee varmasti olemaan seurauksia nuorten aikuisten valmiuksiin tehdä suuria elämänpäätöksiä, kuten ostaa asuntoa tai perustaa perhettä, kun taloudellinen asema on aikaisempaa heikompi. Lisäksi SYL on huolissaan suurten opintolainojen vaikutuksista mahdollisuuteen saada asuntolainaa.

Anselmi Auramo

Puheenjohtaja
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

Roope Tukia

Pääsihteeri
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

Lisätietoja

Sakari Tuomisto

Sosiaalipoliittinen asiantuntija (toimeentulo, asuminen)

sakari.tuomisto@syl.fi

040 687 6353